

Eläinsuojeluvalvonta hevostiloilla

Vastaava valvontaeläinlääkäri Maria Pohjolainen

16.11.2021

OULU

Oulun seudun
ympäristötoimi

Oulu Capital
of Northern
Scandinavia

Kuka valvoo, miksi ja milloin?

- Viranomaisvalvonta: virkaeläinlääkäri tai poliisi (AVI, terveystarkastaja)
- Ilmoituksenvarainen valvonta
 - Yli 6 hevosen tallit, ammattimainen tai muutoin laajassa mitassa tapahtuva hevoseläinten pito
 - Ilmoitus aluehallintovirastoon
 - Tarkastustiheys arvioinnin perusteella, väh. joka 3. vuosi
 - Huom. eri asia kuin kaikkien hevosenpitopaikkojen rekisteröintivelvollisuus
- Epäilyyn perustuva eläinsuojeluvalvonta
 - Edellyttää ilmoitusta
 - Vireille tulon kriteerit

ESL 39§: "Jos on aihetta epäillä, että eläintä hoidetaan, kohdellaan tai käytetään tämän lain taikka sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten tai lopetusasetuksen vastaisesti, aluehallintovirastolla, kunnaneläinlääkärillä, kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitavalla viranhaltijalla, poliisilla ja eläinsuojeluvalvojalla on oikeus suorittaa tarkastus."

Kuka valvoo, miksi ja milloin?

- Pääsääntöisesti tarkastuskäynnille ilman ennakkoon sopimista tarkastuksen luonteen vuoksi
- Ennen tarkastuksen alkua kuitenkin ilmoitetaan asianosaiselle, jotta hänellä on mahdollisuus olla paikalla tarkastuksella

ESL 39§: "Tarkastuksen suorittajalla on oikeus päästä tiloihin, joissa eläintä pidetään, ja ottaa korvauksetta tarkastusta varten tarvittavia näytteitä. Tarkastuksessa voidaan tarkastaa eläin, sen pitopaikka sekä eläintä varten tarkoitetut ravinto, juotava, varusteet ja välineet. Tarkastaa voidaan myös 26 §:ssä tarkoitettu luettelo, 26 §:ssä tarkoitettu kirjanpito ja lopetusasetuksessa edellytetyt asiakirjat."

Eläinsuojeluvalvontakäynti

**Valvova
viranomainen
on eläinten
puolella, ei
ketään vastaan**

**Yhteinen
päämäärä?
Terve ja
hyvinvoiva
hevonen**

Lakiperusteet

- Lainsäädäntöön hyvä tutustua jokaisen hevosenomistajan ja -pitäjän
- Eläinsuojelulaki (ESL 247/1996) ja -asetus (ESA 396/1996)
- Valtioneuvoston asetus hevosten suojelusta 588/2010
- Lakiuudistus meneillään
- Eläinsuojeluviranomaisen kirjoittama päätös on hallintopäätös, tarkastusta ja päätöstä ohjaa myös **hallintolaki 434/2003**

Lakiperusteet

Asetus hevoseläinten tunnistamisesta ja merkitsemisestä
504/2008

Komission asetuksen mukaan kaikilla EU:n alueella olevilla hevoseläimillä on oltava 1.1.2010 mennessä tunnistusasiakirja. Tunnistusasiakirjan on oltava aina saatavilla siinä pitopaikassa, missä hevoseläintä pidetään. Samoin tunnistusasiakirjan on oltava hevoseläimen mukana kuljetuksen aikana.

Lopetusasetus 1099/2009

Laki eläinten kuljetuksesta 1429/2006 ja eläinkuljetusasetus
1/2005

Laki eläinten lääkitsemisestä 387/2014 ja MMMa 21/2014

Eläinsuojelulaki- ja asetus

- Koskee kaikkia eläinlajeja
- Sisältää yleiset periaatteet eläinten pitopaikasta, hoidosta, kohtelusta, jalostuksesta ym.
- ESL 39§ säättää viranomaisen oikeudesta suorittaa tarkastus
- Toimenpiteet: neuvot 40§, kiellot ja määräykset 42§, uhkasakko 43§ ja kiireelliset toimenpiteet 44§
- Laissa myös mm. asianosaisen kuulemisesta, toimenpiteiden kustannuksista, muutoksenhausta
- Eläinsuojeluasetuksessa 396/1996 kaikkia eläinlajeja koskevia vaatimuksia tarkemmin
- Tulkinnanvara, "riittävä", "sopiva" jne.

ESL 39§

"Tarkastuksen suorittajalla on oikeus päästä tiloihin, joissa eläintä pidetään, ja ottaa korvauksetta tarkastusta varten tarvittavia näytteitä. Tarkastuksessa voidaan tarkastaa eläin, sen pitopaikka sekä eläintä varten tarkoitetut ravinto, juotava, varusteet ja välineet."

VNA hevosten suojelusta 588/2010

Säädetään tarkemmin hevosten pitoon liittyvistä erityispiirteistä, esim. tilavaatimukset, kohtelu ja käsittely, ulkotarhat ja laitumet, hyvinvoinnista huolehtiminen jne.

VNA 588/2010 1§

”Tässä asetuksessa säädetään eläinsuojeluvaatimuksista, joita on noudatettava hevosten pidossa muualla kuin eläintarhassa tai sirkuksessa. Mitä tässä asetuksessa säädetään hevostenpidosta, koskee myös ponien, aasien ja muiden vastaavien kavioläinten pitoa.”

Jokaisella hevosella on oltava sellainen pitopaikka, joka täyttää lainsäädännössä pitopaikalle asetetut vaatimukset. Talli- tai pihattopaikkojen määrä on sovittava hevosten määrään siten, että kaikki hevoset voidaan tarvittaessa ottaa yhtä aikaa suojaan (KHO 5.7.2013 2904/1/12).

**Hevosten
vuorottelu
pitopaikan ja
ulkotarhan välillä
ryhmittäin ei täytä
lain vaatimusta
pitopaikasta
jokaiselle
hevoselle!**

Pitopaikan yleiset vaatimukset 2§

”Pitopaikka ei saa vahingoittaa eläintä eikä vaarantaa sen terveyttä”

Turvallisuus: palovaara, vahingoittumisvaara ja karkaamisvaara oltava mahdollisimman vähäiset

Karsinoiden välissä sopivan korkuinen väliseinä

Käytävät: esteetön liikkuminen ja liukastumisen ja muun vahingoittumisen vaaran minimointi

Pitopaikan yleiset vaatimukset 2§

"Hevosen karsina tai pilttu on sijoitettava siten, että eläimellä on kuulo- ja näköyhteys pitopaikassa tapahtuvaan toimintaan sekä mahdollisuus sosiaaliseen kanssakäymiseen."

"Eläinsuojassa on huolehdittava jyrssiöiden ja muiden haittaeläinten torjunnasta. Eläinsuojassa oleva hevonen on voitava hätätilanteessa poistaa nopeasti eläintiloista."

Karsina ja pilttuu 5§, seinät ja lattia 3§

- Karsinan, ryhmäkarsinan, pilttuun ja pihaton tilavaatimukset: minimikorkeus ja –pinta-ala riippuen hevos(t)en säkäkorkeudesta (liitteet 1-3)

Säkäkorkeus (m)	Pinta-ala (m ²)	Täysikasvuinen hevonen	Yksittäiskarsinan pinta-ala
Enint. 1,08	4,0	12-24 kk ikäinen nuori hevonen	75% yksittäiskarsinan p-a:sta
1,08-1,30	5,0	Alle 12 kk ikäinen varsa	50% yksittäiskarsinan p-a:sta
1,30-1,40	6,0		
1,40-1,48	7,0	Täysikasvuinen hevonen	80% yksittäiskarsinan p-a:sta
1,48-1,60	8,0	12-24 kk ikäinen varsa	60% yksittäiskarsinan p-a:sta
Yli 1,60	9,0	Alle 12 kk ikäinen varsa	40% yksittäiskarsinan p-a:sta

”Eläinsuojan sisäkorkeuden on oltava vähintään hevosen säkäkorkeus kerrottuna luvulla 1,5. Sisäkorkeuden on kuitenkin aina oltava vähintään 2,2 metriä.”

”Liitteessä olevaa taulukkoa ei sovelleta silloin, kun kyseessä on hevosen tilapäinen ja lyhytaikainen säilyttäminen kilpailu-, näyttely- tai muun vastaavan matkan aikana.”
(Yksittäiskarsinan tilavaatimukset)

”Silloin, kun hevosia pidetään ryhmässä, jokaista alkavaa 10 hevosen ryhmää kohden on oltava käytettävissä sairaskarsina tai muu asianmukainen tarvittaessa lämmitettävä tila hevosten ryhmästä erottamista ja hoitoa varten.”

”Pitopaikan lattian on oltava sellainen, että nestemäiset eritteet poistuvat asianmukaisesti tai imeytyvät hyvin kuivikkeisiin. Hevosen makuualue on kuivitettava. Lattia ei saa olla liukas eikä sellainen, että hevosen kaviot voivat tarttua siihen kiinni tai muutoin vahingoittua.”

Eläinsuojan olosuhteet 4§

” Eläinsuojan ilmanvaihdon on oltava sellainen, että ilman kosteus, pölyn määrä ja haitallisten kaasujen pitoisuudet eivät kohoa haitallisen korkeiksi. Eläinsuojan lämpötilan ja valaistuksen on oltava eläinsuojassa pidettävälle hevoselle sopiva. Hevonen ei saa olla jatkuvasti alttiina melulle, joka ylittää 65 desibeliä (dB(A)).”

” Jos eläinsuojan ilmanvaihto on pääasiassa koneellinen, eläinten terveyden ja hyvinvoinnin kannalta riittävän ilmanvaihdon järjestämiseen on oltava mahdollisuus myös laitteiston häiriöiden aikana. Koneellisesti toimivassa laitteistossa on tarvittaessa oltava hälytysjärjestelmä, joka antaa hälytyksen häiriön sattuessa. Hälytysjärjestelmän toimivuus on testattava säännöllisesti.”

Ilmanvaihdon hälytysjärjestelmä on oltava, vaikka varavoima käynnistyisi automaattisesti sähkökatkoksen aikana. Toimintahäiriön sattuessa tapahtuva hälytys voi olla esimerkiksi syttyvä valo- tai äänimerkki tai puhelimeen tuleva ilmoitus.

Sähkökatkon yhteydessä painovoimainen ilmanvaihto voi olla riittävä, mikäli ilmanvaihtokanavissa on tarpeeksi vetoa. *

Ulkotarha ja laidun 6§, ulkotarhan ja laitumen aitaaminen 7§

”Ulkotarhan ja laitumen on oltava riittävän tilava ottaen huomioon eläimen rotu, koko, ikä, sukupuoli sekä siellä pidettävien eläinten lukumäärä ja aktiivisuus. Maaston, kasvillisuuden ja maapohjan on oltava hevoselle sopivia. Ympäristön on oltava riittävän rauhallinen ja meluton.

Lauman sosiaalisessa arvoasteikossa alempana olevalla hevosella on oltava ulkotarhassa ja laitumella mahdollisuus väistää arvoasteikossa ylempänä olevan hevosen hyökkäyksiä.”

”Ulkotarhan ja laitumen aitojen on oltava hevoselle sopivasta materiaalista ja sille turvalliset. Aitauksessa ei saa olla liian ahtaita tai teräviä kulmia. Aitauksen on oltava helposti hevosen havaittavissa.

Aidat ja niihin liittyvät rakenteet on pidettävä hyvässä kunnossa siten, että hevonen ei vahingoita niihin itseään. Aitojen kunto on tarkastettava säännöllisesti ja havaitut viat korjattava viivytyksettä.

Ulkotarhan ja laitumen aita ei saa olla piikkilankaa.”

10§: "Ulkotarhassa tai laitumella hevosta saa pitää kytkettynä ainoastaan tilapäisesti ja lyhytaikaisesti ja siten, että se on jatkuvassa valvonnassa."

Ulkotarha ja laidun 6§

- **Säänsuoja ≠ pihatto!**
- **Ulkotarhassa ja laitumella olevilla hevosilla oltava mahdollisuus säänsuojaan epäsuotuisissa sääolosuhteissa, ellei hevosia ole tarvittaessa mahdollista ottaa sisälle**
- **Voi olla esimerkiksi kevyt kolmiseinäinen katos, joka suojaa hevosta suoraa auringonpaistetta, tuulta ja sadetta vastaan.**
- **Myös luonnon tarjoama suoja, esimerkiksi tiheä puusto, voi olla riittävä**
- **Kaikkien hevosten tulee mahtua suojaan yhtä aikaa**
- **Säänsuojan riittävyys arvioidaan tapauskohtaisesti hevosten hyvinvoinnin kannalta.**

”Tarvittaessa ulkotarhassa ja laitumella on oltava hevoselle suoja epäsuotuisia sääolosuhteita vastaan.”

Ympärivuotisesti ulkona pidettävät hevoset

- Hevosilla tulee olla ulkotarhassa riittävä säänsuoja epäsuotuisia sääoloja vastaan, säänsuojassa oltava sopiva makuupaikka kaikille eläimille (ESL 4§; ESA 1,7§)
*Hevosilla, joita pidetään **ympärivuotisesti ulkona**, on talvikaudella oltava käytettävissään rakennettu eläinsuoja kuten pihatto, jossa on vähintään kolme seinää ja tarvittaessa neljäs suljettava seinä. Kaikkien hevosten tulee mahtua suojaan yhtä aikaa.*
- Ulkotarha on ympärivuotiseen ulkona pitoon soveltuva: tarhan maapohjan on oltava sellainen, että eläimet eivät vahingoita itseään eivätkä tarpeettomasti likaannu, tarhan oltava eläimelle turvallinen ja aitauksen rakenteiltaan ja materiaaleiltaan eläinlajille sopiva (ESL 4§; ESA 1,6§)
- Ulkotarhassa olevien eläinten eristämistä ja hoitoa varten tulee olla asianmukaiset tilat (ESL 5§; ESA 7§, VNA 5§)

Hyvinvoinnista huolehtiminen 8§

“Hevosen hoitoon ja käyttöön liittyvät varusteet on pidettävä puhtaina ja hyvässä kunnossa.”

“Hevosen liikunnan, ulkoilun ja sosiaalisen kanssakäymisen tarpeiden tyydyttämisestä on huolehdittava päivittäin. Päivittäisten hoitotoimenpiteiden äkillisiä muutoksia on vältettävä.”
Hevosta ei saa ulkoiluttaa moottoriajoneuvoon kytkettynä (KHO 5.4.2001 3264/3/00).

Hyvinvoinnista huolehtiminen 8§

“Hevosen terveyden ja hyvinvoinnin tarkastukseen on kiinnitettävä erityistä huomiota silloin, kun hevonen joutuu alttiiksi voimakkaalle rasitukselle tai hoito-olosuhteissa tapahtuu merkittäviä muutoksia sekä tiineyden loppuvaiheessa ja varsomisen aikana. Jos tarkastuksessa havaitaan jotain poikkeavaa, on ryhdyttävä välittömiin toimenpiteisiin tilanteen selvittämiseksi ja korjaamiseksi.”

Hyvinvoinnista huolehtiminen 8§

“Eläinryhmiä yhdistettäessä tai tuotaessa uusia eläimiä ryhmään on kiinnitettävä erityistä huomiota sosiaalisten suhteiden uudelleenmuodostumisesta mahdollisesti aiheutuviin käyttäytymisongelmiin. Hevoset, jotka suhtautuvat toisiinsa vihamielisesti tai saattavat muutoin vahingoittaa toisiaan, on pidettävä erillään toisistaan.”

Hyvinvoinnista huolehtiminen 8§

ESL 5§: "Eläimen sairastuessa tai vahingoittuessa sille on viipymättä annettava tai hankittava asianmukaista hoitoa."

"Hevosen kaviot on vuoltava säännöllisesti sekä kengitettävä tarvittaessa. Liukkaalla kelillä kengät on varustettava hokeilla tai muilla liukastumisen estävillä varusteilla."

Käsittely ja kohtelu (ESL 5,6§; ESA 12,13,14§)

“Eläimen liiallinen rasittaminen ja kohtuuttoman ankara kurissa pitäminen ja kouluttaminen sekä liian kovakourainen käsittely on kielletty. Eläimen sitominen tarpeetonta kärsimystä tuottavalla tavalla on kielletty. Eläimen on annettava levätä kunnolla ja lisäksi sen on saatava liikkua.”

“Eläintä on kohdeltava rauhallisesti, eikä sitä saa tarpeettomasti pelotella tai kiihdyttää. Eläimen käsittelyssä on pyrittävä käyttämään hyväksi sen lajinomaista käyttäytymistä, kuten laumavaistoa.

Eläintä ei saa vahingoittaa tai käsitellä väkivaltaisesti. Eläimen potkiminen sekä lyöminen kuritus-, koulutus- tai muussa sellaisessa tarkoituksessa eläintä vahingoittavalla välineellä on kielletty.”

- Ongelmana toteaminen tarkastuksella

“Eläintä ei saa kouluttaa tai käyttää siten, että vahingoitetaan sen terveyttä tai hyvinvointia. Eläintä ei saa pakottaa yrittämään luonnollisten kykyjensä tai voimiensa ylittämistä.”

Ruokinta ja juotto 9§ (ESL 5§, ESA 9§)

”Hevoselle on annettava sille sopivaa hyvälaatuista ruokaa ja juomaa. Ruokinnassa on otettava huomioon kunkin eläimen tarpeet ja varmistettava, että jokainen eläin saa ravintoa riittävästi. Eläimen terveydelle tietävästi vaarallisen ruoan, juoman tai muun ravinnon antaminen eläimelle on kiellettyä, samoin kuin sellaisten ravintoaineiden antamatta jättäminen, joiden puuttumisen tiedetään aiheuttavan eläimen sairastumisen. Hevoselle annettavan rehun on oltava ravitsevaa ja tasapainotettua sekä tarvittaessa kivennäisillä täydennettyä.”

Ruokinta ja juotto 2,9§ (ESL 5§, ESA 9§)

“Eläimen on saatava riittävästi sille sopivaa juotavaa”

-arvioitava tarkastuskäynnillä

-esim. lumi tai jäänyt vesi ei ole hevoselle riittävä vedenlähde

“Hevosen ruokintaan ja juottoon tarkoitetut astiat ja telineet on sijoitettava pitopaikkaan siten, että hevonen voi syödä ja juoda luonnollisella tavalla.”

Asiakirjat ja kirjanpito

- Tunnistusasiakirjat (hevospassit)
Hevoseläimen pitäjän huolehdittava, että passissa on ajan tasalla: kelpoisuus ihmisravinnoksi teurastettavaksi, mikrosirun koodi (tai muu vast. hyväksytty tunnistusmerkintä), luokitus rekisteröitynä hevoseläimenä tai jalostukseen ja tuotantoon tarkoitettuna hevoseläimenä
- Ilmoituksen- tai luvanvaraisuus
- Kuljetuslupa, jos kyseessä on ammattimaisen toiminnan yhteydessä tapahtuva hevosten kuljetus
- Lääkekirjanpito
Säilytettävä väh. 5 v. ajan huolimatta siitä onko eläin elossa vai ei (tuotantoeläimet)
Myös ennaltaehkäisevä lääkinnällinen hoito, kuten matolääkitykset ja rokotukset
Hevospassissa teuraskielto-merkintä – kirjanpitovaatimus ei koske

Lääkekirjanpito

1. Eläimen tai eläinryhmän tunnistustiedot
2. Lääkityksen antopäivämäärät
3. Lääkityksen aloittaja
4. Lääkkeen tai lääkerehun käyttöaihe
5. Lääkkeen nimi
6. Lääkkeen tai lääkerehun määrä
7. Lääkkeelle tai lääkerehulle määrätty varoaika
8. Lääkkeen tai lääkerehun myyjä

Tarkastuksen jälkeen; mitä sitten tapahtuu?

- Jos tarkastuksella ei ole huomautettavaa, tehdään tarkastuskertomus johon kirjataan ylös havainnot, eikä tarkastuksesta ole jatkoseuraamuksia
- Jos tilalla on ongelmia lainsäädännön minimivaatimusten täyttämiseksi, omistajaa/eläinten haltijaa kuullaan (tarvittaessa kirjallinen selvitys) -> määräys/kielto ja sen toteuttamiselle määräaika
- Ääritapauksessa kiiretoimenpiteitä (ESL 44§)
- Uusintatarkastus määräajan jälkeen

Alueen tilastoa

Noin 2,5 v aikana 163 tarkastusta, joista vain 7% epäilyyn perustuvia

Näistä noin 5%:ssa tarkastuksella annettu 42§ mukaisia määräyksiä

Kuuden vuoden sisään n. 6 kpl tapauksia, joissa on ryhdytty 44§ mukaisiin toimenpiteisiin tai joista on tehty tutkintapyyntö poliisille

- Yleisimmin määräyksiä tilavaatimuksista (kaikille ei tallitai pihattopaikkaa, vanhoista navetoista muunnetut tallit ym.), pitopaikan kunnosta ja siisteydestä (tarhojen ja laidunten aidat, käytävien ym. rakenteiden kunto), hevosten hoidosta (sairauksia, kaviot ym.) ja ruokinnasta (kuntoluokan nosto, huonolaatuinen rehu ym.).

Kysymyksiä?

